

3. PARAGRAFIN BAŞLIĞI

- Konuyu en iyi şekilde kapsayıp yansıtan ve birkaç sözcükten oluşan sözcük grubuna **başlık** denir.

ÖRNEK

Sanatın amacı, kişinin düşüncesini, duyarlılığını geliştirmek; ona, dünyaya ve insanlara insanca bakma, sezme, kavrama gücü kazandırmaktır. Sanat ürünlerine ilgi duymayan, hayali işlemeyen, başkalarının acılarına, dertlerine ortak olmayan bir bilim adamı, bir yargıç, bir yönetici düşünelim; ne yararı olur bunların toplumlarına, insanlığa? İnsanın, insan sevgisiyle yoğrulmadığı toplumlarda bütün yönleriyle ilkelik egemen olmaz mı?

Yukarıdaki parça için en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir? (Çıkmış Soru)

- A) Sanat ve Düş Gücü
- B) Sanat ve İnsan
- C) Sanat ve Yaratıcılık
- D) Sanatın Gelişimi
- E) Sanatın Doğuşu

4. PARAGRAFIN ANA DÜŞÜNCESİ (ANA FİKRİ)

- Yazar veya şairler bir konu aracılığı ile belirli bir anlatım yöntemini kullanarak okuyucuya bir mesaj ulaştırır. Parçada okuyucuya verilmek istenen asıl düşünceye (mesaja) **ana düşünce** denir.

- Paragrafta **söylenenler** konuyu, **söylenmek istenenler** ise **ana düşünceyi** verir.

ANA DÜŞÜNCENİN BAZI ÖZELLİKLERİ:

- Ana düşünce bir yargı bildirir.
- Parça okunduğunda herkesin vardığı ortak düşüncedir.
- Parçayı kapsar nitelikte genel bir yargıdır.
- Parça tek cümle ile özetlenecek olsa bu ana düşünce cümlesi olur.

Sorumuz: Yazar bu parçayı okura hangi mesajı vermek için yazmıştır?

PARÇANIN ANA DÜŞÜNCESİ BULUNURKEN ŞUNLARA DİKKAT EDİLMELİDİR:

Ana Düşünce Paragrafın Neresindedir?

- **Tümdengelim** paragraflarında ana düşünce genellikle parçanın başında verilir.
- **Tümevarım** paragraflarında ana düşünce genellikle parçanın sonunda verilir.
- **Örnek verilmişse** örnekten önceki yargının ana düşünceyi verebileceği hatırdan çıkarılmamalıdır.
- **Tanık gösterme** paragraflarında ana düşünceyi alıntıda aramak, ana düşünceyi bulmayı kolaylaştıracaktır.
- **İlk ve son cümlesi öznel yargıdan** oluşan paragraflarda ana düşünce genellikle ilk cümlededir.
- Konuya **olumsuz** yaklaşılırsa muhtemelen ana düşünce de olumsuz bir yargı olacaktır.

- Ana fikir sorularında asla metnin dışına çıkılmamalı, dışarıdan metne bilgi getirilmemelidir.

► TYT Türkçe Doğru: 36
Boş: 2

A) TYT'ye giren Mert'in Türkçeden 2 yanlış vardır.

- Parçada bizim kabul etmediğimiz hatta tam tersini düşündüğümüz bir fikir işleniyor olabilir. *Yazılardan hareketle ve yazara göre doğrular* bulunmalıdır.

- Ana fikir sorularını çözerken öncelikle elinizle seçenekleri kapatın ve parçaya *"Yazar bu parçada ne demek istiyor?"* sorusunu yöneltin, sonra da parçayı okuyun. Emin olun ana fikir kafanızda şekillenecektir. Daha sonra seçeneklere bakın.

SORU KALIPLARI

ÖRNEK

Kimleri okursunuz? Sevdığınız yazarlar kimlerdir? Bu tür soruların yanıtına göre karakter tahlili yapılır mı, bilmiyorum. Ama yazarla okur arasındaki doku uyumunun, metinden alınacak yazınsal zevki artırdığına inananlardım. Örneğin canlı müzikleri, fosforlu turuncuları seven biri, benim için uygun okur olmayabilir. Çünkü benim dünyam, dingin ruh hallerini anlatan müziklerden, gül kuruları ve bordolardan hoşlananların kendilerini bulabildikleri bir dünyadır.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- Okunandan, farklı yollar denenerek tat alınabileceği
- Bir yazarı yalnızca yapıtlarına bakarak tanımanın olanaksızlığı
- Okurların, kendi kişilik özelliklerine yakın sanatçıların yazılarını daha iyi anlayabileceği
- Bir kitabın okunup bitirilmesinin, okurca beğenildiği anlamına gelmediği
- Kimi yapıtları okuyabilmenin, zengin bir birikim gerektirdiği

ÖRNEK

QWERTY sisteminin kullanıldığı daktilo, harf düzeninin sıkışmasını en aza indiren, ticari anlamda başarılı ilk daktilo olarak 1874'te ortaya çıkmıştır. Ancak QWERTY klavyesinde vuruşların %32'si orta, %52'si üst ve %16'sı da ulaşması en zor olan alt sırada yapılır. Dahası bu diziliş, daha zayıf olan sol elin ve en zayıf olan serçe parmağın çok fazla kullanılmasını gerektirir. Ayrıntılı çalışmaların ardından Dvorak 1932'de, QWERTY klavyesini öğrenmek için gereken zamandan daha kısa sürede öğrenilebilen, klavye kullanıcısının başarısını ve hızını büyük oranda artıran yeni bir klavye geliştirdi. Ancak Dvorak klavyesi, o günden bugüne İngiliz dilinin standart klavyesi QWERTY'nin yerini alamadı.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılabılır?

- Bir yeniliğin eski yöntem veya fikirden belirgin şekilde iyi olması uzun vadede de olsa toplumda kabul edileceğini gösterir.
- İcat edilen aletlerin ortaya koyduğu yenilikler, bu aletlerin esas amacının dışında farklı amaçlara da hizmet etmesine neden olur.
- Yeniliği ortaya çıkaran kişinin unvanı, bu yeniliğin insanlar tarafından kullanılma olasılığının artmasında etkilidir.
- Bir yeniliğin benimsenmesi için toplumun gereksinim, değer ve hedefleriyle görece uyum içinde olması gerekir.
- Uyum sağlamayı gerektiren bir yeniliği kabul etmek yerine alışkanlığa bağlı kalmak insanlara daha kolay gelir.

ÖRNEK

Bir araştırmada 599 kişiye ait elektronik posta adresleri ve bu kişiler hakkında birçok veri toplanmıştır. Ardından 100 kişiden oluşan hakem grubuna sadece elektronik posta adresleri gösterilerek hakemlerden adresin sahibi olan bireyler hakkında yorum yapması istenmiştir. Örneğin "Elektronik posta adresi prenses6@eposta.com olan bir kişi hakkında ne söyleyebilirsiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda hakem grubunun cevapları ile bireyler hakkında toplanan veriler arasında büyük bir benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Bu parçada vurgulanmak istenen asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- Kişilerin elektronik posta adreslerini oluştururken dikkatli olması gerektiği
- Bireylerin yaşamlarındaki basit adlandırmalara bile kişilik özelliklerini yansıttığı
- Sanal ortamlarda bireylerin kişisel bilgilerine oldukça kolay ulaşılabildiği
- Elektronik ortamlarda kişilerle ilgili elde edilen bilgilerin güvenilir olduğu
- Benzer elektronik posta adresleri olan kişilerin hayatlarının benzerlik gösterdiği

ÖRNEK

Bir mahallede iki farklı kasap bulunuyordu. Birinci kasap etlerinin kalitesini anlatmak amacıyla camına “Etlerimizin yalnızca %25’i yağdır.” yazısını astı. İkinci kasabın vitrininde ise “Etlerimizin %75’i yağsız kısımlardan oluşmaktadır.” yazısı yer alıyordu. Gün içinde yazıları inceleyen kişilerin büyük çoğunluğunun (%82’sinin) ikinci kasabı tercih ettiği belirlendi.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Başarıya ulaşmak için olayların olumsuz yanlarının yok sayılması gerekir.
- B) İnsanlara ihtiyaç duydukları bilgileri sunmak, onların beğenisini kazanmada önemlidir.
- C) Bir durumun olumlu şekilde ifade edilmesi, bireylerin dikkatini çekmede daha etkilidir.
- D) Bireyler tercihlerini genellikle kalitesi yüksek olan ürünlerden yana kullanırlar.
- E) İnsanlar doğru olmadığını bilse de diğer kişilerin tercihlerini takip etme eğilimindedir.

ÖRNEK

“Bir ülkenin uygarlık düzeyi o ülkenin kâğıt tüketimi ile ölçülür.” diye bir söz hatırlıyorum. Bana göre bu düşünce artık geçerliliğini kaybetti. Çünkü bugün kitap yazmak ve yayımlamak kâğıt kullanmadan da mümkün. İleride ne olacağı bilinmez ama şimdilik basılı ve elektronik kitaplar varlığını birlikte devam ettiriyor.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Uygarlık üretme ve yayma aracı olan kâğıt, işlevini günümüzün teknolojik imkânlarıyla paylaşarak sürdürmektedir.
- B) Uygarlığın önemli öğelerinden olan kâğıdın tüketimi ile üretimi arasındaki denge gelişmişlik göstergesidir.
- C) Uygarlığın gelişimi ve yayılımı ile kâğıt tüketimini ilişkilendirmenin ne kadar doğru olduğu bugün açıkça görülmektedir.
- D) Uygarlığı yalnız kâğıt üzerinden ölçmeye çalışmanın ne denli sığ bir düşünce olduğu yaygın olarak bilinmektedir.
- E) Uygarlığın günümüzde ulaştığı nokta, elektronik kitap çağının kapılarını sonuna kadar açmaktadır.

ÖRNEK

Stephen Fears’ın 2006 yapımı etkileyici filmi Kraliçe, Prens Charles’tan boşandıktan sonra tüm İngiliz aristokrasisine sırtını dönen Prenses Diana’nın ölümünü anlatıyor. Filmin esas odağı, Prenses Diana’nın şaibeli bir trafik kazasında hayatını kaybetmesinden hemen sonra kraliyet ailesinde yaşananlar. Pek çok yazılı ve görsel malzemeyle desteklenen bir belgesel gibi çekilmesine rağmen film, senaryosu fazlasıyla içeriden yazıldığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Bununla birlikte film, tipik İngiliz mizahı ile bu mizahla atbaşı giden hüznü duygusunu her karesinde birleştirmeyi başarmıştır.

Bu parçada söz edilen filmin senaryosunun eleştirilme nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Prenses Diana’nın özel hayatıyla ilgili sırlara yer vermesi
- B) Üzücü bir olayı sinemaya aktarırken mizahi öğeler kullanması
- C) Olayları daha çok kraliyet ailesinin bakış açısıyla sunması
- D) Hayatını belgeselleştirerek Prenses Diana’yı idolleştirmesi
- E) İçeriğinin kazanın hemen ertesinde olanlarla sınırlı kalması